

**בפני המוסד לבירור עתירות
במפלגת העבודה**

הליך מס' 1/23

בעניין:

גל רייך
באמצעות ב"כ עו"ד יורם אברהמי
מרחוב הסיבים 49 פתח תקווה 4959504
טל- 03-7382520 פקס- 03-5324744

המערער

- נגד -

1. חה"כ **מרב מיכאלי**, יו"ר מפלגת העבודה
 2. עו"ד **ערן חרמוני**, מזכ"ל מפלגת העבודה
 3. **מפלגת העבודה**
- באמצעות היועץ המשפטי למפלגה עו"ד עמרי שגב
מרחוב חרוץ 6, תל-אביב
טל- 03-7289611 פקס- 077-3181079

המשיבות

פסק דין

לפני ערעור בהתאם לסעיף 94 לחוקת המפלגה (להלן: "החוקה"), שהוגש על-ידי מר גל רייך (להלן: "המערער") בעניין הפסקת חברותו במשיבה 3, מפלגת העבודה (להלן: "המפלגה"), על-פי הודעת אגף המפקד של המפלגה מיום 21.12.2022 (להלן: "הודעת הגריעה") על רקע עבודתו של המערער עבור ח"כ מיכאל ביטון מסיעת "המחנה הממלכתי". בהתאם לאמור בהודעת הגריעה:

"כהונה בתפקיד הדורש מידת אמון מיוחדת לח"כ מסיעה אחרת (בצירוף פעולותיו הנוספות בתפקיד זה) לצד כהונה כחבר מפלגה שהוא גם ציר ועדת המפלגה – נגועה בנאמנות כפולה ומכאן אסורה על פי דיני המפלגה."

המערער טוען בכתב הערעור, כי על אף חילוקי דעות, ביקורת ואף הליכים משפטיים אל מול המשיבה 1, "נאמנותו למפלגה מעולם לא התערעה" לרבות "הבעת תמיכה פומבית וקריאה להצבעה למפלגת העבודה" במערכת הבחירות האחרונה.

לטענת המערער, חברותו במפלגה בוטלה בחוסר סמכות, על-ידי גורם שלא היה מוסמך לקבל החלטה בעניין זה והכל בניגוד לחוקה. עוד נטען, כי הפסקת החברות בוצעה בהליך "פסול, מזלזל, מזורז ורשלני בניגוד לנוהל ולנהג, לחוקה, ללא וידוא קבלת המכתב וללא שימוע", תוך פגיעה בחופש העיסוק ואפלייתו לעומת חברי מפלגה אחרים במצב דומה. כמו כן, טוען המערער לרדיפה אישית מטעמים פוליטיים פנים מפלגתיים.

בנסיבות אלו, ביקש המערער, כי המוסד לבירור עתירות יורה על, (1) החזרתו המיידית לחברות מן המניין במפלגה ובוועידה; (2) שליחת מכתב התנצלות; (3) החזר הוצאותיו המשפטיות.

בהתאם להחלטת יו"ר המל"ע מיום 10.1.2023, הועבר הערעור שבכותרת לטיפול, המשיבים הגיבו לערעור ביום 24.1.2023 והמערער השיב לתגובותיהם ביום 26.1.2023.

בתגובת המשיבה 3, המפלגה (שכונתה בשגגה "תגובה מטעם המשיבה 1"), נטען, כי הוצאתו של המערער מהמפלגה הייתה על תנאי, לתקופה קצובה, בה הוא יהיה רשאי להציג ראיות ולהביא את טענותיו על מנת לשכנע כי לא דבק פגם במעשיו המצדיק את הוצאתו מהמפלגה.

המפלגה הסכימה, כי "יש מקום לבחינה מחודשת ולקביעת מדיניות סדורה במקרים דומים" וציינה כי יש בכונת המפלגה לקבוע כללים שיסייעו בהכרעה במקרים אלו.

לבסוף ולגופם של דברים, נאותה המפלגה להשיב את המערער "למעמד של חבר וציר ועידה מן המניין ובכך לייתר את העתירה" ואולם, התנגדה למתן הסעדים הנוספים שהתבקשו בערעור, קרי: שליחת מכתב התנצלות והחזר הוצאותיו המשפטיות של העותר.

ביום 24.1.2023 הוגשה תגובת המשיב 2, מזכ"ל המפלגה, לערעור. במסגרת תגובתו נטען, כי הודעת הגריעה נעשתה שלא בידיעתו, הסכמתו או אישורו, בחוסר סמכות וממילא בטלה מעיקרה. עם זאת, בהגינותו ציין, כי ביום 29.6.2021 נמסר לו, על-ידי היועץ המשפטי של המפלגה, כי הסמכות להודיע על הפסקת חברות, מכוח סעיף 93(ד) לחוקה וכן הסמכות להגשת תובענה להוצאת חבר מהמפלגה הואצלה לוועדה של הנהלת המפלגה, וזאת מכוח סמכות המשיבה 1, יו"ר המפלגה, הקבועה בסעיף 221 לחוקה (להלן: "**האצלת הסמכות**"). עם זאת, לשיטת המשיב 2, האצלת הסמכות מנוגדת לדין.

המשיב 2 הוסיף וציין, כי המערער נושא תפקיד מקצועי כדובר של ח"כ ביטון אך מעולם לא הביע תמיכה במפלגה אחרת, כי הוא פעיל במפלגה מזה שנים ותומך בה באופן פומבי, כי תרם תרומה גדולה למפלגה וכי לא מתקיימת כל עילה להפסקת חברותו.

המערער הגיב לתשובות המשיבים וציין, כי לא היה מקום להפנותו למוסד לבירור עתירות, אלא להעניק לו זכות שימוע; כי יש לפסוק לו הוצאות נוכח העובדה שנאלץ לפנות להליך משפטי והודאת המפלגה, הלכה למעשה, כי שגתה בשיקול הדעת וחזרה בה מצעדיה.

בנסיבות העניין ולאחר שעיינתי בכתבי הטענות, לא מצאתי צורך לקיים דיון שכן הערעור בשל להכרעה.

דיון והכרעה

1. הוצאת המערער מהמפלגה

נוכח הסכמת המשיבים לסעד העיקרי המבוקש, קרי, השבת המערער למפלגה ולוועידתה, הרי שמתיתר הדיון בשאלות השונות שהתעוררו בערעור, לרבות שאלת הסמכות, האצלת הסמכות, תקינות ההליך וכן ההחלטה לגופה.

עם זאת, נוכח חשיבות הדברים, אני מוצא לנכון להעיר את ההערות הבאות:

הזכות להיות חבר המפלגה היא זכות יסוד חוקתית, חשובה ומהותית הבאה להגשים את השתתפות הפרט בהליך הדמוקרטי ומהווה חלק בלתי נפרד מהדמוקרטיה הישראלית. משכך נפסק, כי:

”על העוסקים במלאכה הנוגעת לזכויות אלו לזכור בכל עת את כובד האחריות המוטלת על כתפיהם בבואם לדחות או לפסול חברות של חבר מפלגה השוללת ממנו הלכה למעשה זכויות אלה” (ר' הי"פ 19-01-2470 **הנגבי נ' הליכוד** (נבו), 22.1.2019)

זאת ועוד. בהתאם להלכה הפסוקה, מפלגות הינן גופים דו-מהותיים (ר' למשל ע"א 8418 **טל נ' פריד** (נבו, 28.10.2008)). קביעה זו מצדיקה הטלת חובות על המפלגות הנובעות ממעמדן זה.

אחת מחובות אלו, לשיטתי, הינה האיסור לפגוע בזכויותיו של אדם – או בהקשר הרלוונטי חבר מפלגה- בטרם ניתנה לו הזדמנות נאותה, הוגנת וסבירה להשמיע את טענותיו. ר' לעניין זה בג"צ 3/58 **ברמן נ' שר הפנים**, פ"ד יב 1493, 1508 (1958):

”המשתזר ועולה מכל האמור, כי לפי הכלל הנקוט במשפט המקובל זה מאות בשנים, לא יורשה גוף אדמיניסטרטיבי – ואפילו אדמיניסטרטיבי טהור (לא מעין- שיפוטי) – לפגוע באזרח פגיעת גוף, רכוש, מקצוע, מעמד וכיוצא בזה, אלא אם- כן ניתנה לנפגע הזדמנות הוגנת להשמעת הגנתו בפני הפגיעה העתידה. היקף החובה וצורת ההזדמנות תלויים יהיו, כמובן, במסיבות הקונקרטיות של הענין הנדון”.

כלל זה הוא כלל של הצדק הטבעי, והוא נובע מחובת ההגינות הכללית. ר' לעניין זה גם בג"צ 654/78 **גינגולד נ' בית הדין הארצי לעבודה**, פ"ד לה(2) 649, 656 (1979):

”זכות יסוד של האדם בישראל היא, כי רשות ציבורית, הפוגעת במעמדו של אדם, לא תעשה כן, בטרם תעניק לאותו אדם את ההזדמנות להשמיע את דעתו. לעניין זכות יסוד זו, אין נפקא מינה, אם הרשות הציבורית פועלת מכוח חיקוק או מכוח הנחיה פנימית או מכוח הסכם. אין גם כל חשיבות לשאלה, אם הסמכות המופעלת

היא שיפוטית, כעין שיפוטית או מינהלית, ואם שיקול הדעת, הניתן לאותה רשות, הוא רחב או צר. בכל מקרה, בו רשות ציבורית מבקשת לשנות את מעמדו של אדם, עליה לפעול כלפיו בהגינות, וחובה זו מטילה על הרשות את החובה להעניק לאותו אדם את ההזדמנות להשמיע את דעתו.”

המקרה דנן מוכיח את חשיבותו של כלל זה, שהרי, עם השמעת טיעוני המערער, השתכנעו המשיבים, ללא צורך בהתערבות מוסד זה, והסכימו להשיבו לשורות המפלגה.

זאת ועוד, מבלי להכריע בדבר, אני סבור ששוגה המפלגה בטענתה לפיה זכות הערעור הקבועה בסעיף 94 לחוקה נועדה לאפשר לחבר “להציג ראיות ולהביא את טענותיו על מנת לשכנע כי לא דבק פגם במעשיו המצדיק את הוצאתו מהמפלגה”, אפרט.

ראשית, תפקידו של המל”ע, מכוח סעיף 94 לחוקה, להביא, במידת הצורך, לתיקון שגיאות שנעשו על-ידי בעלי התפקיד המוסמכים לכך לפי סעיף 93 לחוקה אשר החליטו לראות בחבר כמי שפרש מהמפלגה וזאת במסגרת ביקורת **ערעורית**. זאת, בניגוד לסמכות **הראשונית** הקבועה בסעיף 73 לחוקה המוסרת לבית הדין העליון את הסמכות לפסוק על הוצאתו של חבר מהמפלגה.

מכאן, ומששיקול הדעת לפי סעיף 93 לחוקה מסור לאורגנים אחרים במפלגה, על אורגנים אלו להעניק לחבר המפלגה **בטרם קבלת החלטה**, זכות להשמיע את טענותיו ולהציג את ראיותיו ורק **לאחר מכן** לקבל החלטה בעניינו. החלטה זו אשר תתקבל **לאחר** בחינת טענותיו היא אשר תעמוד לביקורת שיפוטית של המל”ע.

שנית, על פני הדברים, נטל השכנוע מוטל על המבקש להרחיק חבר מהמפלגה, ולא על החבר.

בעניין זה יש לברך על הודעת המשיבים, כי “יש מקום לבחינה מחודשת ולקביעת מדיניות סדורה במקרים דומים” ועל כך שיש בכוונת המפלגה לקבוע כללים שיסייעו בהכרעה במקרים אלו.

מצופה, כי במסגרת כללים אלו ומעתה ואילך יקפידו המשיבים לקיים את כללי הצדק הטבעי ביחס לגריעת חברים מהמפלגה, וליתן למי אשר עשוי להיפגע מהחלטתם זכות טיעון **בטרם** תתקבל החלטה שכזו ולא בדיעבד, לאחר שהתקבלה. ודוק: אין זה מתפקידו של מוסד זה להחליף את שיקול הדעת המסור בחוקה לאורגניה המוסמכים של המפלגה. תפקידו של מוסד זה, ככל שהדבר נוגע לסעיף 94 לחוקה, לדון כערכאת ערעור בהפעלת שיקול הדעת האמור.

2. דרישת המערער כי המשיבים יתנצלו בפניו

מבלי להתייחס לשאלה אם נפל בפעולות המשיבים פגם המצדיק התנצלות, אציין, כי לטעמי, מטעמים ערכיים, לא ניתן לחייב משיב בהליך משפטי בפרסום התנצלות וזאת חרף הסמכות המשפטית להורות כן. בהקשר זה אני מסכים לפסק דינה של כב' השופטת שבח בת”א (מחוזי ת”א) 32235-03-10 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים נ’ ישראל היום (נבו, 6.2.2011):

“לטעמי, מעבר לנימוקי לשון החוק, תוך השוואתו לניסוחו בהצעת החוק, לא ניתן לחייב נתבע בפרסום התנצלות מטעמים ערכיים. לא בכדי קבע המחוקק, מעבר לפיצוי הכספי, סעדים של פרסום תיקון והכחשה המחייבים את הנתבע בעשיית מעשה בדמות פרסום פומבי של העובדות כפי שנקבעו על-ידי בית המשפט, להבדיל מפרסום אמירה או מחשבה אישית של הנתבע. המשפט אינו אמור לעודד צביעות או הצהרות סרק שאין מאחוריהן דבר אמיתי, אף לא לכפות על נתבע להצהיר כי תובע מסוים הינו ישר דרך ומתאים למשרה מסוימת. לנתבע הזכות לחשוב כי תובע אינו ישר וכי השיג את משרתו בדרכים לא כשרות. והיה ונתבע כזה יתן פומבי לדעותיו, ובית המשפט יקבע שדברים שפרסם אינם אמת- אזי יפגע בכיסו וישלם לתובע פיצוי, אף יחוייב לפרסם תיקון והכחשה לפי קביעותיו העובדתיות של בית המשפט. הפרסום נועד ליידע את הציבור כי הדברים שפרסם הנתבע אינם אמת. אין מטרת הפרסום ליתן פומבי לעובדה כי הנתבע חזר בו מדרכו הרעה, ושוב אינו חושב על התובע דברים שליליים. מחשבותיו של הנתבע אודות התובע, כמו גם רגשותיו כלפיו, אם חש הוא צער וחרטה, אם לאו, אינן רלבנטיות כלל וכלל, ואין בית המשפט כופה אותו להצהיר הצהרה שאינה תואמת את מחשבותיו, ואינו מעמידו במצב בו פיו ולבו אינם שווים. הנתבע, שיפצה את התובע כפי קביעת בית המשפט, אף יפרסם את פסק הדין, רשאי לאחוז בדעותיו הראשוניות ואין כופין אותו לחזור בו מהן, ובלבד שלא יתן לדעות אלו, שכבר הוכח שאינן נכונות, ביטוי פומבי”.

דברים אלו נאמרו אמנם, ביחס לתביעת לשון הרע, אך נכונים ויפים גם לעניינים אחרים.

אני סבור, כי התנצלות היא בעלת ערך רק אם היא נעשית מתוך כוונה אמיתית. הליך משפטי לא נועד לעודד צביעות או הצהרות סרק שאין מאחוריהן דבר אמיתי ולפיכך, אינני סבור כי מדובר בסעד עליו ראוי להורות.

מכל מקום, גם לגופם של דברים, לא התרשמתי כי נעשו פעולות כלפי המערער המצדיקות חיוב בהתנצלות. מתשובת המשיבה 3, התרשמתי דווקא כי היא פועלת בתום לב על מנת להגשים את הוראות החוקה.

3. שאלת הוצאות

בהתחשב בעובדה כי המשיבים הסכימו, בהגינותם, מייד עם קבלת הערעור לקבלת הסעד העיקרי המבוקש בערעור, העובדה כי מוסד זה אינו נוהג לפסוק הוצאות – ולמעשה, לא מוכר לי אף מקרה בו הוטלו הוצאות, וכן, נוכח העובדה כי ההליך הראוי להוצאת חברים לא הובהר די הצורך בעבר – הרי, שהחלטתי להימנע מפסיקת הוצאות.

סיכום

בהתאם להסכמת הצדדים, הערעור ביחס לגריעת המערער מהמפלגה ומוסדותיה מתקבל.
בנסיבות העניין כפי שפורטו לעיל, אין צו להוצאות.

רם פרדס, עו"ד
דיין יחיד